

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

ז"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

יום כיפור
שנת תשפ"ד
שנת 21
לממלכת התורה
מעדני אשר
גליון תקס"ג

ובשול"ת בצל החכמה חלק ו' סימן ג' נשאל האם מותר ללבוש ביום כיפור שעון זהב או משקפיים עם מסגרת של זהב, וכתב דמדברי המטה אפרים הנ"ל מוכח דכל שאינו דומיא דמכפר אין קפידא לעשותו של זהב, אדרבה מבואר במשנה יומא ל' א' של אשרועו היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירין אותו לשבח, מונבז המלך היה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זהב ע"כ, הרי דכל שאין בו צד מכפר יש מעלה בשל זהב לכבוד היום, מעתה משקפים ושעון וכל כה"ג שאין בהם שום צד ורמז מכפר אין קפידא שלא ללבושם כשהם של זהב. **ומסיק:** אבל מי שאינו לובש שעון של זהב רק בשבתות וימים טובים, נכון שלא ילבשם ביוה"כ משום אימת הדין כמו שכתב **במשנה ברורה** סימן תר"מ מ"ב סקט"ז וז"ל ונוהגים שגם הנשים לובשות בגדים לבנים ונקיים לכבוד היום אבל לא יקטטו עצמם בתכשיטין שמתקשטין בהם בשבת וי"ט מפני אימת יום הדין.

קטן שנעשה בר מצוה במוצאי יום כיפור האם מותר לאכול בזמן תוספת יוה"כ?

יש לחקור קטן שנעשה בר מצוה במוצאי יום כיפור האם יש לו איסור לאכול בזמן תוספת יום הכפורים כיון שעכשיו הוא גדול.

הנה במנחת חינוך מצוה ש"ג **כתב** וז"ל אני מסופק אם נעשה בר מצוה בתחילת ליל מוצאי יום הכפורים, א"כ ביום הכפורים אינו חייב להתענות מן התורה כי אינו נעשה בן שלש עשרה שנה עד הלילה, אך בלילה תיכף בצאת הכוכבים נעשה בר מצוה וחייב בכל המצוות, האם חייב בהתוספת לאחר צאת הכוכבים דצריך להוסיף, מי נימא כיון דחייב בכל המצוות א"כ חייב בתוספת הזה, או דילמא דהתורה לא חייבה התוספת אלא אם הוא חייב בעיקר, אבל אם בעיקר לא היה חייב כלל לא שייך בתוספת שצריך להוסיף מחול על הקודש, כיון דבקודש עצמו לא היה חייב לא שייך התוספת.

אבל בשול"ת חתם סופר אר"ח סימן קע"ב **כתב** וז"ל תינוק שנעשה בר מצוה במוצאי יום הכפורים, דבעצומו של יום ודאי פטור מן התורה, פטור נמי מתוספת יציאתו אפילו הביא ב' שערות זה נראה לי פשוט יותר מביעא בכותחא, דהאי תוס' איננו מן הצום עצמו דנימא יום הכפורים נמשך עוד שעה בלילה, ואין בו לא חיוב כרת ומלקות כלל, משום דפשיטא דקרא אינו מורה עליה אלא איסורא מדרשת חז"ל, והם אמרו שהוא מן התורה תוספת מחול על הקודש, וא"כ מי שלא חייב לנהג קדש אין לו שייכות להוסיף ועל מה יוסיף אין תוספת בלא עיקור, ואינו דומה לחולה שאכל כל היום והבריא ברגע אחרונה **שחייב בתוספת**, היינו משום שהיום היא קודש אצלו ולא פקע קדושתו מיניה, וכך היא קדושתו שהותר לפקוח נפש, והרי הוא נהג בו קודש כאשר צוה ה' והרי הוא מוסיף עליה, אבל קטן שלא היה נהג בו קודש מן התורה אינו תוספת דאורייתא.

האם יש איסור להלביש ביום כיפור שעון זהב או משקפיים עם מסגרת זהב דאין קטיגור נעשה סניגור?

כתוב בגמ' ראש השנה כ"ו ע"מ א' דהכהן גדול היה לו איסור להיכנס לקודש הקדשים בבגדי זהב, משום דמהזהב עשו את העגל ואין קטיגור נעשה סניגור, ובגמ' שם דרק בדברים שנכנסים בו לפני ולפנים אסור שיהא זהב

יש לחקור האם ביום כיפור יש איסור להלביש שעון זהב או משקפיים עם מסגרת של זהב דאין קטיגור נעשה סניגור או דילמא אין איסור

הנה הריטב"א ראש השנה כ"ו ע"מ א' **כתב** טלית מצוייצת מזהבת מותר ללבוש ביום הכפורים דהא כלחוץ דמי, א"כ לפי דבריו לכאורה אין שום איסור ללבוש בגדי זהב בבית הכנסת כיון דאינו לפני ולפנים ובודאי שגם שעון זהב מותר.

אבל בפרי מגדים ססק"ו ה"ב נשא פרשת אחרי מות כתב האידנא ביום הכיפור שאין נוהגים ללבוש זהב בבית הכנסת, לוי"ם אפשר שרי, ומכ"ש נשים בבית הכנסת שלהן, עיין שול"ת שב יעקב ה"א יורה סימן ס"ד ריבה שנקברה עם נזמי זה אין לפותחו דבאשה לא שייך קטיגור דלא נתנו לעגל, ה"ה לוי"ם, ומ"מ דלא לייתי לאנצוי, ונשים מזונתיה ביד בעלה שייך קטרוג, לכן נוהגים שאין לובשין זהב כלל ביום הכיפור.

ובהגהות רבי עקיבא איגר על הש"ע אורח חיים סימן תר"י מביא את דברי הפרי מגדים וז"ל יש מקומות דנוהגים שלא ללבוש בזהב מטעם לא יבא קטיגור, ובנשים לא שייך דהא לא נתנו זהב לעגל וכן לוי"ם, תיבת גומא פרשת אחרי.

מעדני אשר: צ"ע הרי למסקנא אסר הפרי מגדים גם לנשים.

ובחכמת שלמה אור"ח סימן תקצ"א דן בהא דאין תוקעין בשופר של פרה דאין קטיגור נעשה סניגור, האם כהנים ולוי"ם שלא היו בחטא מותר להם לתקוע.

ובספר מטה אפרים סימן תר"ט סעיף י"א כותב, כי נהגו ליפות הקיטל של חתנים בעטרה של כסף על בית הצואר, לפי שלובשין אותו ביום הקדוש, **וזה מקרוב שעושין של זהב או מקצתה של זהב ומקצתה של כסף, ולא ידעו שיש סמך מן התלמוד שלא ללבוש זהב**, וכן הנשים הלובשות לבנים ביום הקדוש הזה, אין מעטרין אותם בהבנים ומנהג ישראל תורה הוא.

ובאלף למטה שם אות ז' מביא דברי תיבת גומא הנ"ל, וכותב דאם כי נהגו לעשות לקיטול בית צואר נחפה בכסף לכבוד יוה"כ דדרשינן ולקדוש ה' מכובד כבדהו בכסות נקיה, מ"מ לא נהגו לעשותו של זהב, דאמרינן שאין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, ואף דאמרינן בגמ' ר"ה כ"ו דדוקא מכפר קאמרינן שלא יהיה בזהב, א"כ להטעם שלובשין קיטול ביוה"כ כדי שינע לבו בלובשו בגדי מתים, אין להקפיד שלא לעשות בו זהב, דלאו מכפר הוא, אך נראה כיון שעושין אותו לבן ע"ד כשלג ילבינו הוי נמי דומיא דמכפר.

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הרה"ג זאב בעער שליט"א ירושלים
לעילוי נשמת זקינו
הרב שאול בן אהרן בעער ז"ל
נ.ל.ב.ע מוצאי יום כיפור תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
יזכה להיחתם בספרן של צדיקים גמורים

גליון זה נודב ע"י ידידיו
הרב יוחנן נתן בוקסבוים שליט"א טורונטו
בעל מעדני אשר חלק ו' מהדורת בוקסבוים
לעילוי נשמת אמו היקרה
מרת שרה גיטל ע"ה
בת הרה"ח ר' יוחנן קינרייך ז"ל הי"ד
מעיר סוכא שבפולין
נפטרה ביום הכפורים תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ברחבי תבל
יזכה לגמר חתימה טובה הוא וכל הנלוים איליו

מדוע מתוודים בערב יום כיפור במנחה הרי עדיין לא יום כיפור?

איתא בגמ' יומא פ"ז עמוד ב' תנו רבנן מצות וידוי ערב יום הכפורים עם חשכה, אבל אמרו חכמים, יתודה קודם שיאכל וישתה, שמא תטרף דעתו בסעודה.

וברש"י פירש מחמת שכרות.

וברמב"ם הלכות תשובה פרק ב' הלכה ז' **כוונה אחרת בפירוש הגמרא ז"ל ומצות וידוי יום הכפורים שיתחיל מערב היום קודם שיאכל שמא יחנק בסעודה קודם שיתודה.**

ומרן בעל השפע חיים זצוק"ל כתב עוד כמה נפלאים מדוע מתוודים במנחה ערב יום כיפור

א. כיון דמבואר בגמ' ברכות ח' ע"מ ב' ראש השנה ט' ע"מ א' יומא פ"א דהאוכל בתשעה לחודש נחשב כאילו התענה תענית עשירי לכן אומרים ב' וידוי ועל חטא כמו ביום כיפור גופא כי הלא כעת הוא בבחינת יום כיפור, וירומז בפסוק ויקרא ט"ז ל' כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, היינו ביום כיפור גופא, אבל גם לפני ה', לפני מלשון קדימה עיי' ט"ז אור"ח סימן תקפ"ה ס"ק ז' והיינו עוד קודם לכן ביום תשעה לחודש, גם אז תטהרו, דכיון שנחשב כאילו מתענים בו מימילא זוכים כבר לכפרת עוונות, כך כתב בשפע חיים יום כיפור ע"מ רכ"ב מאמר ט"ז ס"ק ג'.

וכבר קדמו בסברא זו בשפת אמת יומא פ"א ע"מ ב' דכיון שהוויא כאילו התענה חייב להתוודות.

ב. ע"פ מה דקימ"ל אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו, וכדי שלאחר שיתוודה ויתבונן על כל מה שפגם בכבוד חבירו עוד יספיק לו הזמן לילך ולפייסו, וכך יוכל להיכנס ליום הכפורים בהיותו נקי מעבירות שבין אדם לחבירו ואז יכפר עליו עיצומו של יום, כך כתב בשפע חיים יום כיפור ע"מ ש"מ מאמר ז"ז ס"ק א'.

מי ששכח לומר בשמ"ע וידוי ביום כיפור האם חייב לחזור ולהתפלל?

יש לחקור מי ששכח לומר בשמ"ע וידוי ביום כיפור האם חייב לחזור ולהתפלל דהויא כחלק מהתפילה או דילמא אינו חלק מהתפילה ואינו חייב לחזור

הנה בחכמת שלמה אורח חיים סימן תרכ"ג סעיף א' כתב ז"ל אם לא זכר כלל הווידוי בתפלה אחר כך אני נבון בזה אם צריך לחזור ולהתפלל או לא, אי נימא כיון דתקינהו בתפלה הוי כתפלה אריכתא ובעינן שיאמר אותה קודם יהיו רצון, ואם לא אמרו הוי כטעה בג' אחרונות ואם עקר רגליו חוזר לראש, או נימא דלא הוי כתפלה אריכתא, רק דלכתחלה תקנוהו לומר אחר התפלה מיד, ואם עקר רגליו רשאי לומר בפני עצמו, או לא אמרו כלל נמי יצא, וצ"ע בזה, ותימה על שלא ראינו בשום פוסק שדיבר בזה.

והגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל בהקדמתו למחזור המפורש ליום כיפור נשאל שכח לומר וידוי אחר תפלתו האם צריך לחזור על כל התפלה או לא וצדדי השאלה האם חז"ל עשו את הווידוי כחלק מהתפלה וא"כ צריך לחזור.

ומסיק: נראה פשוט שאין צריך לחזור על התפילה ובדיעבד יכול שפיר להתוודות גם לא סמוך לתפילה, וגם יכול לסמוך על הווידוי שיאמר בחזרה עם השליח ציבור.

וברש"ת שבט הלוי חלק ו' סימן ע"ג נשאל במי ששכח ביום הכפורים איזה דבר בתוך התפלה שצריך לחזור התפלה אם צריך לחזור גם הווידוי כיון שאומרה אחרי גמר התפלה.

ומסיק: פשוט כאותו צד שאין צריך לחזור, דדבר פשוט דגם אם נאמר בכל שכח כמאן דלא התפלל לגמרי דמי עיי' טור סימן רצ"ב מ"מ לענין ודוי שמעיקרא תקינו אחרי התפלה כמבואר בגמ' יומא פ"ז ע"ב שאין הווידוי בטל מחמת טעות התפלה, ואף על פי שמכ"מ אפשר לומר דתקינהו עכ"פ בשעת תפלה, והרי לחד צד לא התפלל, מכ"מ אין הדברים נראין כן, ועיי' בגמ' ע"ז ח' ע"א אף על פי שאמרו שואל וכו' אבל אם בא לומר אחרי תפלתו אפילו כסדר יוה"כ אומר אבל לא תוך התפלה, וגריס ר"ח כסדר ודוי יוה"כ אומר דנקרא לגמרי אחרי התפלה.

מי שהתוודה בישיבה האם צריך לחזור ולהתוודות?

קימ"ל אורח חיים הלכות יום הכפורים סימן תר"ז סעיף ג' צריך להתוודות מעומד.

ובטעם הדבר: דהכי הוי דרך הכנעה טפי ומתודה בלב שלם, כך כתב במשנה ברורה שם.

ובמשנה ברורה סימן תר"ז ס"ק י' הביא בשם הפרי מגדים שנסתפק מה הדין בדיעבד אם התודה בסמיכה האם צריך לחזור ולהתוודות, משמע מדבריו שאם התודה בישיבה ודאי לא יצא וחוזר ומתודה.

ובברכי יוסף שם מתיר לזקן ולחולה להתוודות בישיבה.

איך מתוודים על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע

וכי יש עבירות שזה בלי עצת היצר הרע?

באחד מהודוים בעל חטא אומרים **"על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע"**

יש להקשות: וכי כל העבירות שאומרים הם לא מהיצר הרע, א"כ מה זה הווידוי על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע, כך מקשה הש"ה שער האותיות אות יו"ד יצר טוב, וכן באליה רבה סימן תר"ז

איכא כמה תרוצים

א. כל העבירות הם בשעת מעשה כשכא עבירה לידם, אבל זה מיירי בתכונה רעה שחושב מחשבת און בדבר שאין ביכולתו לבוא לידי עבירה זו, רק חושב אילו היה כך הייתי עושה כך, כך תירץ הש"ה הנ"ל.

ב. פירוש שלא יביא את עצמו לידי יצר הרע, וזהו 'על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע', שהבאנו על עצמנו לגירוי יצר הרע, וכענין זה רומז בפסוק קהלת ה' ה' 'אל תתן את פיך לחטיא את בשרך', ופירש האלהי רבי משה קורדווא

תומך דבורה פ"ח אפילו דבור מותר, שיגרום לבוא ממנו גירוי היצר הרע אסור, דאילו דבור אסור, מה זה 'לחטיא', הלא זה בעצמו הוא החטא, אלא רצה לומר, דבור המביא לידי חטא, כך תירץ הש"ה, עיי' עוד תרוצים, וכן כתב בדרושת מהרי"ל מליטא ליקוט ביאורי תפילה מסיידו דרך החיים, וכן הגאון רבי שלמה קלונו זצ"ל בספרו חכמת שלמה פרשת נח.

ג. על דרך דתנן ברכות נ"ד א' בכל לבבך דברים ו' ה' בשני יצריך, שיעבוד את השם יתברך ביצר טוב וביצר הרע ומה ענין האהבה עם יצר הרע, על זה יש הרבה פירושים וכתבו הש"ה עשרה מאמרות אות קי"ז ק"ב ולכל הפירושים נחא, שמתודה עליהם שחטאנו, שלא אהבנו את ה' גם ביצר הרע, וכן בש"ה הנ"ל.

ובאליה רבה סימן תר"ז גם תירץ כן ז"ל נ"ל כדאיתא במשנה סוף ברכות נ"ד ע"א בכל לבבך בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע, ופירש נחלת יעקב פ' ואתחנן י"ה בכל לבבך ביצר הרע היינו גדולה עבירה לשמה הוריות י' ע"ב

ד. ע"פ מה דאיתא בזה"ק פרשת תצוה שלעתיד ישאר היצה"ר בקדושתו ויהיה מלאך קדוש כדאיתא שם שהוא נמשל לזונה ששלחה המלך לפתות את בנו לראות אם בנו עומד בצדק, ותוכן הדברים שהיצה"ר הגם שמסית האדם לעבור עבירה, אעפ"כ רצונו שלא יצייתו אותו, כי הוא באמת מלאך קדוש ויודע שאין רצון היוצר שיעבור האדם עבירה, רק שהוא מנסהו על ידו, ר"ל שעליו צוה להיות מסית, בכדי לידע אם שלמים אנהנו אליו, כמשל המלך ששלח הזונה לבנו, והיצה"ר רק שליחותי דקב"ה קעביד, ועכ"ז הבחירה ניתן לבני אדם לבלי יצייתו את היצה"ר, וגם היצה"ר בעצמו רוצה שלא יצייתו אותו כדי שיהי' לאדם שכר טוב בעה"ב, שיהי' האדם עובד ה' וישמור מצותיו, והוא עושה אעפ"י שאין מציייתין אותו עכ"ז הוא עושה שליחותו, ועוד הוא נהנה ממה שהקב"ה כביכול מתקדש על ידו והשתא א"ש שאנו מתוודין ע"פ שחטאנו לפניך ביצר הרע, פ' כשאנו עוברין איזה עבירה ח"ו אזי אנו חוטאין נגד היצה"ר ג"כ שהוא מלאך קדוש, ורצונו ג"כ שלא נציית אותו רק שהוא מוכרח להסית דשליחותא דרחמנא קעביד, נמצא כשאנו חוטאין חלילה אז חוטאין אנהנו אף נגד היצר הרע ג"כ, כך תירץ ביושר דברי אמת בלקוטים.

מדוע מתוודים בלשון רבים על העבירות

הרי כל אחד צריך לעשות תשובה על עבירות שעשה?

הנה בנוסח הווידוי שאנו אומרים בכל יום מתוודים בלשון רבים אשמנו בגדנו גזלנו וכו'.

יש להקשות: הרי כשאדם רוצה לעשות תשובה צריך להתוודות על עבירות שלו, ולא מהני אם מתודה על עבירות של חבירו, א"כ מדוע מתוודים בלשון רבים גם על עבירות של אחרים, למה זה מהני, כך מקשה היב"ץ במור וקציעה בן אש

חי שנה ראשונה פרשת כי תשא, וכן במדרש פנחס קונטרס ט' אות א' ע"מ ק"ח, וכן בשפע חיים יום כיפור ע"מ ת"ז

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות דמלבד מה שנענש האדם על חטאיו עוד נענש על חבירו מטעם ערבות, שכל ישראל הם גוף אחד לכול מאברים רבים, ולכן תקנו אנשי כנה"ג הווידוי בלשון רבים ולא בלשון יחיד, שאינו אומר אשמתי בגדתי, כך כתב בן איש חי שנה ראשונה פרשת כי תשא.

ב. כביכול בלשון טענה להשם יתברך אשמנו, שאם לא נתת לנו כח ורשות לא היינו יכולים לחטוא, כך כתב הה"ק רבי פנחס מקאריץ מובא במדרש פנחס קונטרס ט' אות א' ע"מ ק"ח.

ג. כיון שכל אחד שחטא חיישינן שמא חטא גם בגלגול הקודם לכן אמרינן בלשון רבים אשמנו וכו', כך כתב בחסד לאברהם.

ד. כשאדם אינו מתנהג כראוי אחרים למידיים ממנו, א"כ הוא גרם לחטאים של חבירו, לכן צריך להתוודות על זה, כך כתב בשפע חיים פרשת תצוה.

מדוע ביום כיפור כשמתוודים על כל החטאים אין מתוודין על חטא של ביטול תורה?

יש להקשות: מדוע בנוסח על חטא שמתוודים על כל מיני עבירות, מדוע אין מתוודים על עוון ביטול תורה שזה שכח אצל כל אחד הרבה יותר משאר מיני דברים שמתוודים, כך מקשה השפת אמת בלקוטים.

איכא כמה תרוצים

א. כי על חטא שחטאנו בבלי דעת הוא חטא ביטול תורה כי עיקר התורה לידע איך לעבוד את ה' כמו שכתוב דע את אלקי אביך ועבדהו, כך תירץ בשפת אמת לקוטים על שבת תשובה שנת תרכ"ט.

ב. נכלל בכלל פריקת עול, דהכוונה עול התורה, כך תירץ בשפת אמת לקוטים על שבת תשובה שנת תרכ"ט.

ג. נראה ליישב בדרך צחות דהתשובה על כל חטא מכפרת ומסלקת העון כאילו לא עשאה, אבל בתורה שמלבד מצות לימוד התורה ישנה המצוה של רכישת ידיעת התורה ואם בטל מן התורה הרי חסרה לו גם הידיעה, כך תירץ הגאון רב"ש שניאורסון זצ"ל בספרו ברכת שמעון על ערב יוה"כ פ' ע"מ נ"ח, מתוך שיחת הכנה לימים הנוראים בהיכל ישיבת מתיבתא דליקווד בהשתתפות מאות התלמידים וראשי הישיבה

משיב בהלכה

מדור זה נדבך תערך ע"י ידידת ר' מורדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן
משיב בהלכה שיתן וידעית ההלכה | כל ההלכות הם מושרע ומשנה ברורה

א] יש לעיין האם בשתיית מים ביום הכיפורים האם חייב או לא,
דהרי מים לא מזינים?

ב] יש לעיין חולה שיש בו סכנה שאכל החמור תחילה האם צריך
כפרה על זה?

ג] היכי תימצוי שאדם לובש ביום הכיפורים ובכל אופן יהיה חייב
באיסור הוצאה?

ד] יש לעיין האם בקר"ש שעל המטה אומר בשכמל"ו בקול רם.

ה] יש לעיין. האם בכל עשיית אפסר לישון ביום או לא, והוי
כר"ה?

ו] חידה. האם בזמן שביהמ"ק היה קיים ג"כ אומרים שכל האוכל
בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי (דן בזה אחד מגדולי
האחרונים)?

ז] חידה. הנה בגמ' כתוב לגבי מצות עשה שבעבר עליה נמחל מיד,
האם זה תמיד או לא, שיש זמן שכבר נהיה כמו לאו?

ח] יש לעיין האם בפיוס לחבירו יכול לשלוח שליח קטן או רק
גדול?

ט] חידה. מי רצה לומר שבשמיטה כיון ששמט חובות חבירו אז
מתכפר לו מה שעשה לחבירו אף בלא ריצוי?

י] יש לעיין. האם באכילת ערב יוה"כ פ' יש שיעור או שאין שיעור,
או שצריך לאכול כמות שאפשר לאכול בשני ימים?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעז"ה לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

האם מי שנותן ממתקים לילדים קטנים ביום כיפור עובר איסור דאורייתא של ספיית איסור בידיים?

יש לחקור קטן שמותר לו לאכול ביום כיפור האם מותר לתת לו אוכל בידיים כיון דמותר לו לאכול או דילמא אסור לתת לו אוכל בידיים דאינו שונה משאר איסורים שקטן אינו מצווה ואסור לתת לו בידיים משום דקימ"ל דאסור לספות איסור בידיים

הנה **המגן אברהם** סימן תרט"ז סק"ט כתב שאסור להאכיל לילד בידיים ביום כיפור, דהויא ספיית איסור דאסור.

ובמשנה **ברורה** ס"י תרס"ז ס"ק ה' מביאו להלכה, רק שבשער הציון שם רוצה לחלק שזהו רק בבו"א או י"ב דמדרבנן צריך להתענות ולהשלים, אבל בפחות מכך שאין מתענה אלא לשעות אין איסור להאכילו.

ובמנחת **חינוך** מצוה ש"ג אות י' כתב נראה לי אף בילד קטן גמור תיכף ממש בשעה שנולד אסור להאכילו ביום הכיפור רק הצריך לו אבל לא יותר, אך בקטן כזה אי אפשר לצמצם, אבל קטן פחות מבן ח' שנה אף דאין מענין אותו, מ"מ בידיים אסור להאכילו אם אכל היום ויכול לסבול אסור להאכילו בידיים כן נראה לי ברור.

אבל בשו"ת זכרון יוסף סימן ו' חולק על המנחת **חינוך**: וסבירא ליה שמצות עינוי ביום הכיפורים אינה כשאר מאכלות אסורות, דכל המאכלות האסורות הרי הם עצמם חפצא של איסור, משא"כ ביום הכיפורים היסוד הוא מצות עינוי, ויש איסור לבטל את העינוי ע"י האכילה, והואיל וקטן אינו מחוייב במצוה, ממילא אין עליו איסור לבטל את העינוי, ולכן אין על הגדול איסור להאכילו.

והחתם **סופר** החדש יומא ע"ה כ"ב מביא סברא זו בשם המחנה אפרים דבאיסור התלוי ביום ליכא איסור ספיית איסור, ומדחה את זה שהרי בשבת יש נמי איסור לספות.

וכן בשו"ת **חלקת יואב** ח"א א"ח ס' א' תמה על מנחת **חינוך** שביום כיפור לא מקרי כלל ספיית איסור, ומביא את דברי הזכרון יוסף.

וכן בספר **מקראי קדש** להרמב"ם פרק ז' חלק ימים נוראים ס"י מ"ג הביא חקירה זו בשם המרחשת, ואף הוא הזכיר את הסברא שאם היסוד הוא מצות עינוי, ממילא אין חיוב על הקטן שהוא פטור ממצוות, ע"ש שם באריכות והביא את הזכרון יוסף.

ובשו"ת **תשובות והנהגות** כרך ה' סימן קפ"ח כתב שמעתי שיש בתי כנסיות שמחלקים ביום הכיפורים סוכריות לקטנים שאינם צמים, ולדעתי אין להקל בזה, ויש בזה איסור לא תאכילום לכמה פוסקים.

וכתוב: דהנה יש להבין מהו ההיתר להאכיל קטנים ביום כיפור, והרי הוא דבר שבאיסור כרת ונאמר לא תאכילום שאסור להאכיל לקטן איסור תורה, וב"מועדים וזמנים" ה"ו סימן כ"ז ביארתי שהאיסור של לא תאכילום הוא רק באיסור חפצא כמו נבלה שרצים דם וטומאה, אבל עינוי של יוה"כ הוא מצוה על הגברא, ואין בזה איסור לא תאכילום, אבל הבאתי דברש"י יומא ע"ה ד"ה אינשי עבדי להו מפורש שיש איסור לא תאכילום באיסורי יוה"כ, שכתב שאסור להנעיל סנדל לקטן מדין לא תאכילום, וכן בר"ן יומא ג' מדפי הר"ף מפורש שיש איסור לא תאכילום ביוה"כ, עיין שם שהקשה היאך מותר לרחוץ קטן והרי עובר בלא תאכילום.

ולמעשה במנחת חנוך מצוה ש"ג אוסר להאכיל לקטן אלא אם מסתכן כשיצום, וכן דעת המ"א סימן תרס"ז סק"ט שאסור להאכיל לילד בידיים, ובמ"ב ס' תרט"ז ס"ק ה' מביאו, רק שבשעה"צ שם רוצה לחלק שזהו רק בבו"א או י"ב דמדרבנן צריך להתענות ולהשלים, אבל בפחות מכך שאין מתענה אלא לשעות אין איסור להאכילו.

ולע"ד נראה דבמאכלים המונעים עינוי י"ל שמותר ואין בזה איסור לא תאכילום, דמאחר שהוא מסוכן אם יתענה הותר להאכילו למנוע העינוי כדי שלא יסתכן ואין דין לצמצם באכילה המונעת עינוי, ואף שמי שאכל ביוה"כ מפני הסכנה ויצא מהסכנה אסור להמשיך לאכול ואם אכל חייב כרת, ולא אמרינן כיון שהותרה הותרה, וכמבואר ברשב"א קידושין כ"ב ד"ה רב אמר מותר אבל בקטן שאין איסור בעינוי הקטן, וכל האיסור הוא רק על המאכיל, אין בזה דין לצמצם וכשהותר אמרינן הותרה, וביותר י"ל שא"א לקבוע בקטן כמה הוא צריך, אבל מה שאוכל להתענג בעלמא שאינו למנוע העינוי לא הותר מעולם להאכילו, ולא שייך מפני שהותרה הותרה, וראוי לחשוש שיש בזה איסור לא תאכילום, מתוך שיחת חכמי ליום כיפור בכלל להוראה צאנז חיפה יום ג' עשרת ימי תשובה בראשות המרא דאתרא יזידינו הגאון שלמה שטון שליט"א

האם ביום כיפור יש איסור מותר לבלוע את הרוק של הפה?

יש לחקור מי שנזדמן לו רוק בפיו ביום כיפור האם יש לו איסור לבלוע אותם או דילמא אין איסור

הנה **כתב בספר האגודה** פ"י דיומא מותר לבלוע הרוק ביום הכפורים.

אבל מדברי הב"ח סימן תרי"ג משמע קצת דלדין דקימ"ל דאפילו אוכלין שאין ראויים לאכילה אסור לכתחלה.

ובמגן אברהם סימן תקס"ז כתב דמותר לבלוע רוק כיון שאין כונתו כלל לאכילה.

ובהגהות חתם סופר אורח חיים סימן תרי"ב להכריע בלילה שעדיין טעם אוכלים בפיו לא גרע רוק מאוכלים שאינם ראויים לאכילה ואסור לבלוע, מה שאין כן ביום אין שם אוכל על רוק כלל, ומותר אפילו לכתחילה.

ועיין בספר תורה לשיטת סימן קכ"ד.

מכתבים למערכת

מדוע אסרו לתקוע בשופר בראש השנה שחל בשבת וביובל ביום כיפור משום שמא יעבירוהו

מה שהקשתם מדוע אסרו לתקוע בשופר בראש השנה שחל בשבת שמא יעבירוהו וכן ביובל ביום כיפור שיש מצוה לתקוע בשופר אין תוקעין בשופר שמא יעבירוהו, מאי שנא מהא דקמ"ל דמותר לקרוא ביום כיפור לאור הני, דמשום אימת יום כיפור לא חיישין לשמא טיה, א"כ גם אין צריך לחשוש לשמא יעבירוהו, ותוצאתם

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א הבר הב"ד קהילת מוזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה ירושלים מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית, אוצר הפוסקים סוורא, קנין תורה פסגות ירושלים (כדורי)

נראה לתרץ, הא דאמרין דמשום אימת יום הכפורים לא חיישין שמא יטה, ומשום הכי מותר לקרוא לאור הני, התם אין לו מעג בחפץ שאפשר לעשות בו מלאכה, שהרי קורא לאור הני ואינו נוגע בגוף הני, משום הכי אמרין משום אימת יום הכפורים לא חיישין שיגע בדבר האסור, דמבדיל בדיל מיניה, אצל בשופר יובל ביום הכפורים אם מותר לו לתקוע א"כ נוגע ומחזיק השופר בידו שפיר חיישין שמא ישכח ויוציא השופר מרשות היחיד לרשות הרבים דנוגע בדבר שיכול לבא לידי איסור.

הרה"צ משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים
נראה להעיר של שבת רה"פ, כיון שיש עליו אימת ר"ה והוא רוצה לקיים את מצות היום של תקיעת שופר, הרי חיישין שמחמת טירדא דמצוה יכשל בכך ויעביר את השופר ברה"ה, וכן מצאתי סברא זו בחוט השני. ובענין זה כתב בקבא דקשייתא סיפן עליו ט"ה שדבר שהוא חובה חוששים שיעביר אף שיש אימת היום, וכמבואר במגילה ה' ע"ב וברש"י, משום שהוא בהול לצאת ידי חובה. עוד תירץ בקבא דקשייתא שם ע"פ התוס' כתב ב' ע"ה שיהיה שאלת הוצאה היא מלאכה גרועה ואינו מרגיש שעושה מלאכה, ולכן בזה לא אמרין שאימת הדין תמנע אותו מלהוציא וחוששין שמא יעבירוהו.

אין מבקשים שירבו זכויותינו הרי זה מציאות ומה עוזר על זה תפלה

מה שהקשתם בשם אחרונים על מה שמבקשים באכילת הרמון שירבו זכויותינו, כמה יתרבו הזכויות ומה שייך להתפלל על זה, אם לא עשה זכויות מה יעזור תפילה על זה, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מורס"ג עם בני אורח"ה פרסיד יוסף החידוש על המעשים
נראה לבאר שיש זמנים שאדם עושה מצוה ושווה הרבה יותר ממה שעושה בזמן רגיל, כגון אדם שולמד בשבת שעה אחת, שווה כמו אלף שעות, בן ארץ שנה שניה פרשת שמות אדם שעושה מצוה אחת בצער שווה כמו מאה שעושה בלא צער אמת וכן ב' אדם שעושה מצוה אחת בזמנה שווה כמו אלף פעמים בלי שמחה, על זה מבקשים ירבו זכויותינו שיהא לנו שכל לצלח הזכות שיש אפשר להרויח בה הרבה זכויות יותר מהרגיל.

הרה"צ יונתן מסנר שליט"א ירושלים
נראה לומר שאוכלים רימון ומתפללים שירבו זכויותינו כרימון, לכאורה הויה למימך שירבו מצוותנו כרימון, ועל"כ ממילא ירבו זכויותינו, ו"ל דלא כל מצווה שאנו עושים נחשבת מיד זכות, דיש כמה דברים המעכבים את לימוד התורה והמצוות מלעול לעילא, אך לכך יש שתי עצות המבוארות בספרים, "סור מרע" דהיינו עשית תשובה בלי הלימוד והמצוות, וכן עצתו של ר' אלימלך להכליל בצער בכלל שישם אף פנים, והנה, ברימון ישנה קליפה חיצונית ישה, ובתוכה גרעינים רבים. ובה נאמר שאנו מבקשים על קיום המצוות שלנו, דע"י שנסיר את החלק הרע ע"י התשובה (המרומז בקליפה) ונכליל עצמנו בכלל ישראל (המרומז ברוב הגרעינים) ירבו זכויותינו.

הרה"צ רבי שלמה אבאל שליט"א ירושלים
א"ל בפשיטות דמי שעושה פעולות ליכוי הרבים, למשל בעל דרשן מחבר ספר או עלון, תלויים התוצאות כס"ד אם יקשיבו לזה המוני בית ישראל ואם הדברים יהיו בדיק לפני מי שצריך את החיזוק הזה בשל המע"ט שיעשה המצוה מזה הם זכויותיו של הדרשן או מחבר הספר, וגם התורה שילמד כתוצאה מזה ולפעמים חינוך בניו לדורותיו, והזכויות מתרבות והולכות. וספרי מעדני אשר הם דוגמא לתפילת שירבו זכויותינו שהתקיים בשמים

הרה"צ רבי שלמה אפרים רוד שליט"א ירושלים
הרה"צ יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
נראה שאפשר לפרש שמצינו במפרשים שיש דין וחשבון, הדין היא על עצם המעשה, והחשבון הוא על התוצאות של המעשה, וכמ"כ ל"ל כאן, שבתפילתינו שהמעשים טובים ומצוות שלנו יתרבו, ולמשל מי שאומר דברי מוסר וא' נתעורר מדבריו, ע"ז מקבל המוכיח שכר, וזהו שירבו זכויותינו. וזה גם הפטש באמרינו "אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות.

הגאון מתתיהו ישראל הורוויץ שליט"א לייקוד מחבר ספר "אוצרות היים" על מסכת ברכות ראש כולל בעיית דל

נראה להעיר, דבספר הנפלא פרדס יוסף על ראש השנה הביא בשם כ"ק אדמו"ר מטשרנוביל שליט"א שהחביי שאנו מבקשים מהקב"ה יוקשיב לקבלות שאנו מקבלים על עצמינו לקראת השנה החדשה ויצרף כבר כעת למפרע, לחשבון המצוות, את המצוות והזכויות שנעשה במרוצת השנה בזכות הקבלות שקבלנו לקיומם בעתיד.

האם בראש השנה שחל בשבת מותר לישון דעונג שבת דוחה האיסור של שינה בראש השנה

מה שדנתם האם בראש השנה שחל בשבת מותר לישון דעונג שבת דוחה האיסור שינה בראש השנה **הגאון יוסף אביטובל שליט"א** מח"ס שערי יוסף וש"א"ס

נראה להעיר, דבדאי אחרי חצות אין איסור, והגר"מ גרוס שליט"א בספיקו תשובתו אליו י"ח הביא דברי השער המלך לדינא, אבל למעשה בספרי שערי יוסף דיני ר"ה שחל בשבת הבאתי שלמעשה אף ברה"ה שחל בשבת אפשר לישון אחרי חצות, כיון שהחזרת הש"ץ במקום התקיעות, לפי הגר"ח מבריסק שיש זכרון תרועה וכאילו תקן לאחר חצות יכיל לישן, וכן "ל כמ"ש בש"ת תורה לשמה, וכן שמעית מהגר"ע פריד שליט"א, וכן הגר"ח מביד שליט"א, וגם רוב עושה ממה"ה הגר"ש יאיר שליט"א.

האם מהני תשובה על עבירה אם עדיין עושה שאר עבירות

מה שדנתם בשם הפוסקים האם צריך לשוב בתשובה על כל החטאים שחטא או שמועיל תשובה גם על חטא אחד בלבד ושאר עבירות הוא ממשיך לעבור ח"ו והבאתם כמה מקורות נפלאים בנידון זה.

הרה"צ נפתלי רוטנברג שליט"א קרית מלאכי

נראה לציון לדברי רבינו הזקן בעל התניא חולק אגרת התשובה פ"ק א' שרושם בזה הלשון והנה מצות התשובה מן התורה היא עניבת חטא בלבד והיינו שיגמור בלבו בלב שלם לבלי ישוע עוד לכסלה למרוד במלכותו יתברך ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו כי מצות עשה הן במצות לא תעשה ואימנו משמע שצריך להתחורר על כל העבירות ולקבל קבלה על כולם על העתיד שלא יעשה אותם וכפי שמסביר שם היטב בספר שיעורים ספרי התניא ה' ע"ה דתנן 1133 וז"ל את ההכרח לשוב בתשובה על כל העבירות ולקבל קבלה שחל לעשות שום עבירה בגלל שהשורש לחטא הפרטי שעשה האדם זהו חוסר בקבלת עול מלכות שמים ולכן צריך לקבל קעומ"ש על כל התרין מצוות שמעשיו יקיים את כולם

מדוע כשחל ראש השנה בשבת אין תוקעין בשופר הרי פקוח נפש דוחה כל התורה

מה שהקשתם בשם אחרונים, כיון דסגולת השופר לערבב את השטן כמבואר בגמ' א"כ למה דחו חכמים תקיעת שופר משום שבות דדבריהם, הלא אין לך פקוח נפש גדול יותר מזה, ופקוח נפש דוחה כל התורה, ותרצתם.

הרה"צ אליעזר אהרן גוטליב שליט"א לייקוד בעל מהדורת מעדני אשר חלק ז'

נראה להעיר, דבעוללות אפרים עליו יקר ה"ב עמוד ל"ב מסביר את כח ומעלות של השבת קודש, וכתב "אם שבתית יום שבת יש בה אותן הסודות הרמוזות בענין התקיעות" א"כ אין צורך לשופר בש"ק, ע"ש שכתב שלפיקך במקדש כן תקעו. "שבטלה שבתית שבת מצד הקרבנות" ע"ע בספר מנחת עני לבעל הערוך לנר פרשת האזינו שזה תלוי בשמירת שבת שלנו/

הרה"צ מאיר אליהו אדלר שליט"א אנטוורפן

נראה להעיר, ביאור המשך חכמה למה ביטלו מצות שופר בשבת מחשש רחוק שיהודי יעביר ד אמות הרי זה פיקול"ג, דבגמ' ראש השנה ט"ז ע"ב ב' כל שנה שאין מריעין בתחילתה מריעין לה בסופה היינו שאם באונס לא תקעו בראשה יהיה צרה בסופה, ופר' תוס' דאין הכונה לאונס שכתב שהתקיעה אסורה, אלא אונס אחר, ולכאורה קשה למה אם באונס לא תקעו יבוא עליו או עליהם רעה, הרי אונס הוא ורחמנא פטריה, ומבאר המשך חכמה פ"ה א"ה, הענין הוא דתק"ש הוא כעין רפואה, שע"ז נזכר עקידת יצחק ומכניס זכרוננו לטובה לפני ה', ורפואה אם לא לקחו, או שייך בזה ת"י של אונס, החולה נשאר חולה בין אם באונס לא לקח הרפואה, ובין אם ברצון, משא"כ בשבת, שהרי ענין זכירת העקידה הוא ענין פרטי אצל כל אחד, שהוא עוקד את תאוות למען כבוד שמו, וכאן כלי ישראל עוקד בן חטוב כתק"ש שהוא מביא לנו ישועה גדולה למען לא יכשל יהודי א' בהעברה ד"א ברה"ה ויתחיל שמו ית' ע"ז [גזירה שמא יעבירו ד"א] הרי זה עקידה יצחק ממש וזה עצמו מזכיר העקידה.

הרה"צ רבי עזריאל ברוך בן חסד אהרונביץ שליט"א קרית חסידים רמב"ש [הערה זה לעילוי נשמט בני הרב אשר מאיר ז"ל]

נראה להעיר רבותא כע"ז מהק' מבא"ד כי הרה"ק רמ"ל מפאשאקן אמר דדרכו בקודש של ודוו וחוונו הרמ"א מטאדיבורו לדבר בימים הנוראים מרה"ק מבא"ד כדי להמתיק הדינים ופעם שאל האם שמע"י מאדיבורו בקודש של האלקי כשחל ראש השנה קודש וסופר א' שהרה"ק מבא"ד התחיל בעבודתו לפנות בוקר עם כל ההשתוקקות דרכו בקודש, ולפני מוסף נח וכשרצה לחזור לעבודתו אמר: 'רוצה אני לתקוע' אף כי שבת היום, כי ב"ד מוסקפ רשאי לתקוע והר"ף ז"ל תקע ברה"ה שחל להיות בשבת וכה"מלחמות' להרמב"ן ר"ש פ"ג ד"ה, וגם אני ב"ד מוסקפ, ולבסוף לא תקע ואמר: 'בדברינו פעלנו שבשמים למעלה תקעו ובשבתותינו למעלה אז בוודאי הכל טוב', והוב"ד ב"שמועה טובה' להר"י טורובר שיח' מ'נר ישראל' ח"ב דף ל"ג.

האם בלילה הראשון של ראש השנה דנין בשמים או רק ביום מתחיל הדין

מה שהקשתם על מה דאייתא בגמ' ת"ד כי חק לישראל הוא משפט לאהלי יעקב מלמד שאין ב"ד של מעלה נכנסים לדין, אלא א"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש, ויצא דבלילה שאין מקדשין החדש כמבואר בגמ' ר"ה ז' ע"ב אין דנים בשמים בלילה, יש להקשות מהא דאייתא בגמ' ברכות י"ח ע"ב מעשה בחסדי אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשנת בצורת והקנסתו בשנתו, והלך וכן בבית הקברות ושמוע שאחד הפרוחים אמר לתברתה שמעתי שאומרים שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו וכו', אך יכול להיות שהיה גור דין על זה בראש השנה בלילה הוא אין דנים בשמים בלילה, ותרצתם באחד מההרצואים בשם הגליוני השי"ס דלא היה בליל הראשון של ראש השנה, אלא במוצאי ר"ה ושמע את הרוחות מספרים מה שמעו מה שגזרו ביום ראש השנה.

הגאון רבי ישראל שורץ שליט"א ה"ב קהילת צאנז ביתר, דומ"ץ שכונת נוש שמונים, מרכז החוראת, שערי חוראת, ה"ב שבגן תורת שלמה זוועהיל ירושלים [ועתה זו לעילוי נשמט אבי הח"מ הגר"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל]

לע"ז יש להוכיח העובדא דמסכת ברכות היה במוציא ר"ה, דא"כ האין טימא עצמו אותו חסיד והלך לבית הקברות, הא חייב אדם לטהר עצמו ברגל, ולכמה פוסקים הדין כן אף ברה"ה, עיין מש"כ בזה בספרי מועדי ישראל ו"ע"כ צ"ל דהיה במוציא ר"ה, ולפמ"ש כמבשרה"א דהיה בחלום לק"מ, עוד אצל הלכות ב"ד מש"כ הפוסקים שלא לישן ביום ר"ה כשדנין אותו והוא עפ"י הירושלמי דמאן דדמך בריש שתא מזליה נים, ולא לישתמיט לאחד שיאמר דבלילה אסור לישון משום דדנין אותו, משמע דבלילה אין דנין, אך י"ל דהוי גזירה דאין רוב הציבור יכול לעמוד בו שלא לישן ב' הימים מעל"ע ברה"ה, ועיין בעבודת ישראל ה"ה בסופו שהעיר בזה ויש לנו כתב טעם מפני מה השינה מותרת בליל ר"ה ומאי שנא ביום דאסור עד אחר המוסף [דבארז"ל לכתב דאסור עד אחר תפילות ותקיעות דאז נתעורר המלאך, כיון שיום קדוש הוא מבואר דהיינו מצאת הכוכבים בלילה שלפניו, ע"ש מש"כ ליישב עפ"י קבלה. וראיתי בתורת משה להחת"ס פ"ה בפסוק ויהי ערב ויהי בקר דמבואר ג"כ מדבריו דאין דנין בליל ר"ה אלא ביום, וכן כתב בדרשות חת"ס ה"א ס"ד ל"ד ט"ז א' בתה"ד דבלייל יוה"כ אנו מתחילין ליכנס בהבחה בלילה בזמן שאין בעלי דין ועומדין בלילה כל אין משפט אלא ביום מש"כ ע"כ עוד נלענ"ד דיש להוכיח מש"כ הלבוש סימן לקב"ב ס"א דלכן אין אומרים מערבית בליל ר"ה משום הדמערבית הם כולם שירות ותשבחות וכן א"א אותם כמו שיתבאר ס"ה תה"ד א"א אומרים שירות וכו' כמו הלל מטעם דספרי חיים וספרי מתנים, הרי מבואר דאף בליל ר"ה דנין ולכן אין אומרים שירות בליל ר"ה.

הרה"צ רבי זלמן לייב הלברשטאם שליט"א מרנ"ב כולל מבצר התורה צאנז ירושלים נכדו של כ"ק מרן האדמו"ר צאנז שליט"א בן לבני ידו ודנין בר קהילת צאנז בתיה

נראה לתרץ, ע"פ מה שכתב באגרא דכלה פרשת מקץ וכן האריך בזה זקנינו בשפע חיים ראש השנה צדיקים דנים כבר בליל ראש השנה, לפי הנ"ל אתי שפיר דברי הגמ' הנ"ל דכיון שהוויא חסיד דנו אותה כבר בלילה לכן שמש.

"כי לכל העם בשגגה"

מערכת מעדני אשר מבקשת מחילה מכל הכותבים הנכבדים מרחיבי תבל אם לא כבדנו אותם לפי כבודם

אין לנו שום ענין חלילה לפגוע בשום אדם אלא טעות אנוש

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרה"צ דוד פרידמן שליט"א בית שמש ראש כולל בעלזא בית שמש - ר"מ בשיבת בעלזא ירושלים לרגל שמחת אורסי בתו עב"צ הבה"ח אברהם מאיר אסטייכר ני"ץ מבחידי ישיבת ישמח לב בעלזא בנו של ידידנו הרב נפתלי שליט"א בארא פארק יחא רעוא שבזכות זיכור רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרב יצחק הלוי לוינגר שליט"א בית שמש לרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים כמו שמעון ני"ץ וברכת מול טוב לאביו ידידנו הרב שמואל אביגדור הלוי שליט"א ולחמיו ידידנו הרה"צ אליהו שלום ברקוביץ שליט"א מנהל ת"ת בעלזא ב"ש יחא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה להיחתם בספרן של צדיקים גמורים

גליון זה נודב ע"י ידידנו הנדיב הנכבד הרב חסיד יצחק ברלינגר שליט"א בני ברק לעילוי שמחת אמו מרת רחל חנה בת הרב יצחק הכהן ע"ה נפטרה ה' תשרי ת.נ.צ.ב.ה. ולעילוי נשמת אשתו מרת שרה בת הרב יעקב ע"ה נפטרה ה' תשרי ת.נ.צ.ב.ה. יחא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה להיחתם בספרן של צדיקים גמורים